

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ
ΚΥΡΙΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΝ Α΄

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 20 ΧΡΟΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ Α΄ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΓΚΑΙΝΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΜΕΙΖΟΝΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟΥ

1992-2006: ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΡΗΤΗΣ
2007-2012: ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ 2012

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄

Α΄ ΕΚΔΟΣΗ 2012

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΜΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ
Καθηγητής Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ.,
Πρόεδρος Διοικούσας Επιτροπής Α.Ε.Α.Η.Κ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΟΥΝΔΟΥΛΑΚΗΣ,
Δρ. Θ., εκλ. Επίκουρος Καθηγητής Α.Ε.Α.Η.Κ.
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΡΟΥΜΠΑΚΗΣ,
Δρ. Θ., εκλ. Επίκουρος Καθηγητής Α.Ε.Α.Η.Κ.
π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΜΠΑΪΡΑΧΤΑΡΗΣ,
Δρ. Θ., εκλ. Επίκουρος Καθηγητής Α.Ε.Α.Η.Κ.
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ,
Δρ. Φ., Διδάσκων στην Α.Ε.Α.Η.Κ.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ, Δρ. Φ.
Διδάσκων στην Α.Ε.Α.Η.Κ.

Οι γλωσσικές και μεθοδολογικές επιλογές των μελετών
σε συνάρτηση με τις επιστημονικές θέσεις στα θέματα που διατυπώνονται,
ανήκουν στην αποκλειστική ευθύνη και κρίση των συγγραφέων του παρόντος τόμου.

© Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Ηρακλείου Κρήτης
Αλιβιάδου 10, Τ.Θ.1898, Ηράκλειο Κρήτης, τηλ. ☎ Fax 2810239123
www.aeahk.gr

ISSN: 2241-1267

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Γραφικές Τέχνες ΤΥΠΟΓΡΑΜΜΗ
www.typogrammi.com

Ο Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
και Οικουμενικός Πατριάρχης
ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α΄

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μητροπολίτης ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ, Πρόλογος	9
ΜΕΡΟΣ Α΄ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α΄ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ	
Αρχιμ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΓΡΙΝΙΕΖΑΚΗΣ, Βαρθολομαίος Αρχοντώνης. Ένας Μεγάλος Πατριάρχης	13
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΟΥΝΔΟΥΛΑΚΗΣ, Λόγος επί τη συμπληρώσει εικοσαετίας από της αναρρήσεως του κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄ εις τον Πατριαρχικόν Θώκον της Κωνσταντίνου Πόλεως	31
ΜΕΡΟΣ Β΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	
Μητροπολίτης ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ, Καταστατικόν της εν Αθήναις αγαθοέργου αδελφότητος των εν Κρήτης Ηρακλειωτών (1895)	41
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, Για μια «Παιδαγωγική του κήπου» (Μια αναφορά στον Π. Πρεβελάκη και τον Ηλ. Βενέζη)	49
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΠΟΥΡΝΕΛΗΣ, Κύρια στοιχεία αγωγής των νέων κατά τον Ιερόν Χρυσόστομον και η πρόσληψη - μετάγγισή τους εις την φοιτητίωσα νεολαία της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημαϊκής Εκπαιδεύσεως	59
Πρωτ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΝΕΛΛΟΣ, Ο Ορθόδοξος πολιτισμός στο Βυζάντιο και η ευεργετική συνεισφορά του Οικουμενικού Πατριαρχείου	85
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΟΥΝΔΟΥΛΑΚΗΣ, Κανονικάί Πράξεις διακήρυξης της Αγιότητος κεκοιμημένων μελών της Ορθοδόξου Εκκλησίας κατά την 20ετή Πατριαρχία του κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄ (Αρχοντώνη).....	103
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΛΗΣ, Η χρήση των Παλαιοδιαθηκικών χωρίων στη διατύπωση του Χριστολογικού Δόγματος· το παράδειγμα της «Προς Εβραίους» Επιστολής	131
ΜΙΧΑΗΛ ΤΡΙΤΟΣ, Η Ανάσταση του Χριστού κατά τον Άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο	151
Αρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Δύο φιλοσοφικά έργα του Νικηφόρου Βλεμμύδη	157
Αρχιμ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ, The question of Henotheism (A contribution to the study of the problem of the origin of all Religions).....	173
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ, Η Θεολογία της Σαρκώσεως ως Θεολογία της φιλοξενίας. Επικαιρότητα και προεκτάσεις της φιλόξενης Θεολογίας του Χρυσοστόμου Σταμούλη στο βιβλίο του «Ὡσπερ ξένος και αλήτης ή Σάρκωση»: Η μετανάστευση της αγάπης	179
Αρχιμ. ΝΗΦΩΝ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, Περί των Επισκόπων της εν Κρήτη Εκκλησίας από Ρωμαϊκής εποχής και μέχρι της Αραβοκρατίας. Σύνομη ιστορικοκανονική προσέγγιση	191

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ, Επισκόπηση της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Κρήτης (1898-1967)	223
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ, Η Ιερότητα των συμβόλων ως πολιτισμική αναγκαιότητα της ανοικτής κοινωνίας	251
Μ. Πρωτ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ Une Approche Orthodoxe de la non-violence	271
Τριτεύων ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΕΪΜΑΡΗΣ, The Liturgical roots of Diakonia. An Orthodox approche	283
ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ, Σημάδια Ιερών τόπων στον «Κρητικό» του Π. Πρεβελάκη	293
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΕΡΤΟΥΔΑΚΗΣ, Σύριες Πριγκίπισσες κ Ελληνίζοντες θεολόγοι. Θρησκευτική Ανεκτικότητα κ πολιτισμική ώσμωση στα χρόνια της δυναστείας των Σεβήρων	305
ΑΜΑΛΙΑ ΓΕΝΑΡΑΚΗ, Μια σπουδή στη Μετάφραση	319
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΝΟΥΔΑΚΗΣ, Η Χριστολογία στα θρησκευτικά παραμύθια της Κρήτης	355
ΧΡΥΣΤΟΜΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Το αίτημα κ ο πόθος δια μια καλλιτέρα αύριον. Εισαγωγικά σχόλια στον Χριστιανικό πολιτισμό του Αλέξανδρου Τσιριντάνη	361
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, Η Ορθοδοξία, το περιβάλλον κ ο διαθρησκειακός διάλογος	369
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΤΖΕΛΟΣ, Προβλήματα κ προοπτικές του Θεολογικού διαλόγου μεταξύ Ορθοδόξων κ μη - Χαλκηδονίων	379
π. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΜΠΑΪΡΑΧΤΑΡΗΣ, Επισκόπηση της σχέσης Οικονομίας - Οικουμένης στον 20ο αιώνα: Παγκοσμιοποίηση κ Χριστιανική ελπίδα	387
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ, ΡΟΔΑΝΘΗ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗ-ΠΕΤΡΑΚΗ, Ανατρέπεται η Πυραμίδα; Μια σωτηριολογική τοποθέτηση του Γέροντος Σωφρονίου του Έσσεξ κ συσχέτισή της με μια σύγχρονη αντίληψη στο χώρο της Διοικητικής θεωρίας	421
ΠΑΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Το διαδίκτυο των πραγμάτων στην κοινωνία μας	441
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΡΟΥΜΠΑΚΗΣ, Πέτρος Αγιοταφίτης ο νέος Βυζάντιος (1781-1861). Ο βίος κ το έργο του	449
ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ, Συνοπτική περιγραφή μουσικών κωδίκων Ιεράς Μονής Πρέβελη	465
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΤΡΙΝΑΚΗΣ, Η, εμμελής απαγγελία των Αποστολικών Αναγνωσμάτων στη Ψαλτική τέχνη κ η χρήση της στη λατρευτική πράξη	489

ΜΕΡΟΣ Γ΄
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ - ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΑΙ Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Πρόγραμμα Ημερίδας	501
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΠΟΥΡΝΕΛΗΣ, Προσφώνηση εκπροσώπου του Προέδρου Α.Ε.Α.Η.Κ.	503
Εισηγήσεις	505
Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ, 1. Εκκλησιαστική Ποίηση κ Υμνωδία (Αυτονομούμενη καλλιτεχνία ή Λειτουργική διακονία;)	505
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΑΛΤΣΗΣ, 2. Η Ακολουθία των Δώδεκα Ψαλ- μών	517
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΥΓΙΖΑΚΗΣ, 3. Η επαναδιατύπωση της θεωρίας της Βυζαντινής Μουσικής	541
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΙΑΝΝΕΛΟΣ, 4. Επιτομή της θεωρίας της Εκκλησι- αστικής Μουσικής. Μουσικοθεωρητικά κ ιστοριογραφικά συμφραζό- μενα ενός άγνωστου Θεωρητικού του Χρυσάνθου	545
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΧΑΛΔΑΙΑΚΗΣ, 5. Προς μια νέα Ιστορία της Βυζαντι- νής Μουσικής. Ο «κατάλογος των όσων κατά διαφόρους καιρούς ήκμα- σαν επί τη μουσική ταύτη, κατά αλφάβητον»	565
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ, 6. Οκταηχία κ πολυφωνία στην Κρητοε- πτανησιακή ψαλτική παράδοση. Η περίπτωση του «Χριστός Ανέστη»	595

ΜΕΡΟΣ Δ΄
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
(2007-2012)

Διοικούσα Επιτροπή της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Ηρα- κλείου Κρήτης	605
Μόνιμο διδακτικό προσωπικό	606
Εκλεγέντες καθηγητές των οποίων εκκρεμεί ο διορισμός	606
Έκτακτο διδακτικό προσωπικό	606
Αποσπασθέντες Καθηγητές	
Α. Για παροχή αυτοδύναμου διδακτικού έργου	607

Β. Για παροχή ειδικού, διδακτικού κ εργαστηριακού - εφαρμοσμένου έργου	607
Γ. Για παροχή διοικητικού έργου	608
Δ. Μόνιμο βοηθητικό προσωπικό	608
Ονομαστικός Κατάλογος Πτυχιούχων κ Πτυχιακών εργασιών της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2008-2012	609